

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 3. jula 2023. godine
Br. ref.: AGJ 2228/23

PRESUDA

u

slučaju br. KI55/22

Podnosilac

Saša Spasić

**Ocena ustavnosti rešenja [2022:19820] Osnovnog suda u Uroševcu od 17. maja
2022. godine i rešenja [Pn1. br. 704/2022] Apelacionog suda Kosova
od 31. maja 2022. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija, i
Enver Peci, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Saša Spasić iz sela Gotovuša, opština Uroševac, koji se nalazi u Pritvorskom centru u Mitrovici (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Predrag Miljković, advokat iz Severne Mitrovice.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost rešenja [2022:19820] Osnovnog suda u Uroševcu (u daljem tekstu: Osnovni sud) od 17. maja 2022. godine i rešenja [PN1. br. 704/2022] Apelacionog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Apelacioni sud) od 31. maja 2022. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti presude [PN1. br. 704/2022] Apelacionog suda od 31. maja 2022. godine, kojom su, prema navodima podnosioca zahteva, povredena prava zagarantovana članovima 29. [Pravo na slobodu i sigurnost], 30. [Prava optuženog] i 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članovima 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) i 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).
4. Pored toga, podnosilac zahteva pred Sudom traži i uvođenje privremene mere, naglašavajući da se prema članovima 56. [Zahtev za uvođenje privremenih mera] i 57. [Donošenje odluke o privremenim merama] Poslovnika: (i) odobrava privremena mera; (ii) obustavlja izvršenje sudske mere pritvora *“prema okrivljenom Saši Spasiću određeno rešenjem Osnovnog suda u Uroševcu-Odeljenje za teška krivična dela, te se okrivljeni Saša Spasić ima braniti sa slobode u daljem toku krivičnog postupka”*.

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32. [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 26. aprila 2022. godine, podnosilac je podneo svoj zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud), pri čemu je dostavio rešenje Osnovnog suda [2022: 009453] od 18. marta 2022. godine.
7. Dana 6. maja 2022. godine, predsednica Suda je odlukom br. GJR. KI55/22 imenovala sudiju Bajrama Ljatifija za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Safet Hoxha (predsedavajući), Remzije Istrefi-Peci i Nexhmi Rexhepi (članovi).
8. Dana 10. juna 2022. godine, Sud je obavestio zastupnika podnosioca o registraciji zahteva i tražio od njega da popuni obrazac zahteva i da dostavi izričito punomoćje za zastupanje podnosioca zahteva pred Sudom. Istog dana je po jedna kopija zahteva poslata Osnovnom i Apelacionom sudu.
9. Dana 13. juna 2022. godine, podnosilac zahteva je dostavio dodatne dokumente (1) rešenje Apelacionog suda [PN1 br. 138/2022] od 2. februara 2022. godine; i (2) Rešenje Osnovnog suda [2022:19820] od 17. maja 2022. godine. Podnosilac zahteva je takođe dostavio rešenje Osnovnog suda [2022: 009453] od 18. marta 2022. godine, koje je dostavio ranije dana 26. aprila 2022. godine.
10. Dana 29. juna 2022. godine, zastupnik podnosioca zahteva je dostavio obrazac zahteva, pri čemu je dostavio rešenje Apelacionog suda [PN1.br.704/2022] od 31. maja 2022. godine i izričito punomoćje za zastupanje podnosioca zahteva pred Sudom. U

dostavljenom obrascu podnosilac zahteva je izričito osporio: (1) rešenje Apelacionog suda [PN1.br.704/2022] od 31. maja 2022. godine; i (2) rešenje Osnovnog suda [2022:19820] od 17. maja 2022. godine.

11. Dana 20. jula 2022. godine, zastupnik podnosioca zahteva je dostavio zahtev za brže odlučivanje u ovom slučaju.
12. Dana 16. decembra 2022. godine, sudija Enver Peci je položio zakletvu pred Predsednicom Republike Kosovo i tom prilikom je otpočeo njegov mandat u Sudu.
13. Dana 30. januara 2023. godine, Sud je u vezi sa zahtevom podnosioca zahteva uputio Vrhovnom sudu zahtev za dostavljanje sledećih informacija i pojašnjenja:

„U kontekstu gore iznetog navoda podnosioca zahteva, a kako bi Sud raspolagao svim relevantnim informacijama, obraćamo vam se zahtevom za dostavljanje sledećih informacija:

- Da li su podnosioci zahteva protiv predmetnih rešenja Osnovnog suda u Uroševcu i Apelacionog suda podneli Vrhovnom sudu zahtev za zaštitu zakonitosti?

- Ukoliko to nije slučaj, molimo vas da, u meri u kojoj je to moguće, obavestite Sud o sudskoj praksi Vrhovnog suda, da li pravno sredstvo - zahtev za zaštitu zakonitosti u postupku određivanja i produženja pritvora u postupku predstavlja delotvorno pravno sredstvo. Molimo vas da ovu informaciju potkrepite i ilustrujete odlukama ili sudskom praksom Vrhovnog suda u drugim sličnim slučajevima“.

14. Dana 13. februara 2023. godine, Sud je primio odgovor Vrhovnog suda, kojim je obavešten da podnosilac zahteva nije podneo zahtev za zaštitu zakonitosti protiv osporenog rešenja Apelacionog suda.
15. Dana 23. maja 2023. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno/većinom glasova iznelo preporuku Sudu o prihvatljivosti zahteva i meritornoj oceni.
16. Istog dana, Sud je, jednoglasno, izglasao (i) da se zahtev proglašava prihvatljivim; i (ii) da utvrdi, jednoglasno, da je došlo do povrede člana 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava Republike Kosovo u vezi sa članom 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) Evropske konvencije o ljudskim pravima.
17. U skladu sa pravilom 62 (Podudarna mišljenja) Poslovnika o radu Suda, sudija Radomir Laban pripremio je podudarno mišljenje, koje će biti objavljeno uz ovu presudu.

Pregled činjenica

18. Iz spisa predmeta proizilazi da je Osnovno tužilaštvo u Uroševcu-Odeljenje za teška krivična dela (u daljem tekstu: Osnovno tužilaštvo) pokrenulo istragu zbog osnovane sumnje da je došlo do izvršenja krivičnih dela prilikom izdavanja građevinskih dozvola u Nacionalnom parku Šar-planina.
19. Dana 24. novembra 2021. godine, Osnovno tužilaštvo je donelo rešenje o proširenju istrage protiv podnosioca zahteva i osmorice (8) drugih osumnjičenih. Konkretno, u odnosu na podnosioca zahteva, Osnovno tužilaštvo je u svom rešenju navelo da postoji osnovana sumnja da je izvršio krivično delo *“Pružanje pomoći izvršiocu nakon*

izvršenog krivičnog dela” iz člana 388. stav 1. u vezi sa stavom 2. podstav 2.7 Krivičnog zakonika br. 04/L-082 Republike Kosovo (u daljem tekstu: KZRK).

20. Dana 22. decembra 2021. godine, Osnovno tužilaštvo je uz rešenje o pokretanju i proširenju istrage, podnelo Osnovnom sudu zahtev [KT. I. br. 138/21] kojim je predložilo sudiji za prethodni postupak da se podnosiocu zahteva i ostalim okrivljenima odredi pritvor.
21. Osnovno tužilaštvo je na ročištu za određivanje pritvora predložilo da se podnosiocu zahteva i ostalim okrivljenim odredi pritvor na osnovu člana 187. st. 1. podstav 1.2 tačke 1.2.1 i 1.2.3 [Nalazi potrebni za sudski pritvor] ZKPRK-a. Osnovno tužilaštvo je ocenilo da bi podnosilac zahteva i ostali okrivljeni, ukoliko bi se nalazili na slobodi u ovoj fazi postupka, mogli pobeći kako bi izbegli postupak, uništiti, promeniti ili falsifikovati dokaze o krivičnom delu tako što bi uticali jedni na druge i na svedoke koji će biti saslušani, a koji do sada nisu saslušani u svojstvu svedoka, jer bi mogli naškoditi-ugroziti istražni postupak.
22. Dana 23. decembra 2021. godine, Osnovni sud je rešenjem [2021:289261] odredio meru pritvora podnosiocu zahteva zbog osnovane sumnje da je izvršio krivično delo pružanje pomoći izvršiocu nakon izvršenog krivičnog dela iz člana 388. [Pružanje pomoći izvršiocu nakon izvršenog krivičnog dela] stav 1. u vezi sa stavom 2. podstav 2.7 Krivičnog zakonika Republike Kosovo (u daljem tekstu: KZRK).
23. Sudija za prethodni postupak je, nakon što je ocenio zahtev Osnovnog tužilaštva za određivanje pritvora, razmotrio sve spise predmeta, takođe saslušao navode stranaka u postupku i došao do zaključka: *“Zahtev Osnovnog tužilaštva u Uroševcu-Odeljenje za teška krivična dela za određivanje pritvora okrivljenima je osnovan”*. Sudija za prethodni postupak je, nakon sveobuhvatne ocene navoda stranaka i stanja dokaza, utvrdio da su se stekli zakonski uslovi da se okrivljenim odredi pritvor na po osnovu predviđenom članom 187. [Nalazi potrebni za sudski pritvor] stav 1. podstavovi 1.1 i 1.2 tačke 1.2.1, 1.2.2 i 1.2.3 ZKPRK-a.
24. Sudija za prethodni postupak je u odnosu na podnosioca zahteva naglasio da postoji osnovana sumnja da je podnosilac zahteva od investitora L.D. primio iznos od 80.000 (osamdeset hiljada) evra, da bi ga predao B.N.-u kako bi investitoru obezbedio 6 građevinskih dozvola i to po prethodnom dogovoru sa okrivljenim B.N. Takođe, podnosilac zahteva je radi prikriivanja radnji okrivljenog B.N., izgradio dve vile na svoje ime, a koje zapravo pripadaju okrivljenom B.N. Sudija za prethodni postupak je naglasio da je razmotrio ostale mere predviđene članom 173. [Ovlašćene mere za obezbeđivanje prisustva okrivljenog lica] ZKPRK-a i utvrdio da su iste nedovoljne za obezbeđivanje prisustva okrivljenih u postupku i uspešno odvijanje krivičnog postupka.
25. Sa napred navedenog, Osnovni sud je podnosiocu zahteva i ostalim okrivljenim odredio pritvor u trajanju od 1 (jednog) meseca, koji će se računati od dana hapšenja, odnosno 21.12.2021. godine u 09:00 časova i trajati do 20.01.2022. godine.
26. Odbrana podnosioca zahteva je izjavila žalbu Apelacionom sudu, navodeći bitne povrede odredaba krivičnog postupka, pogrešnu primenu materijalnog prava i pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, sa predlogom da Apelacioni sud preinači pobijano rešenje i okrivljenom odredi neku od blažih mera iz člana 173. [Ovlašćene mere za obezbeđenje prisustva okrivljenog lica] ZKPRK-a ili da vrati predmet na ponovno odlučivanje.
27. Odbrana podnosioca zahteva je posebno navela da nisu ispunjeni zakonski uslovi iz odredbe člana 187. [Nalazi potrebni za sudski pritvor] stav 1. podstavovi 1.1 i 1.2 tačke

1.2.1, 1.2.2 i 1.2.3 ZKPRK-a iz razloga što nije dostavljen nijedan dokaz o tome da je isti izvršio krivično delo koje mu se stavlja na teret. Iz zahteva za određivanje mere pritvora nije utvrđena osnovana sumnja prema zakonskim odredbama člana 19. [Osnovana sumnja] stav 1 tačka 1.9 ZKPRK-a, kojim je, između ostalog, predviđeno: "*Osnovana sumnja mora da se zasniva na jasno rečima iskazanim i opisanim dokazom*". Odbrana podnosioca zahteva je, između ostalog, istakla da je Osnovni sud u Uroševcu-Odeljenje za teška krivična dela, pogrešno utvrdio da postoji opšta-osnovana sumnja, zbog toga što postoji osnovana sumnja da će podnosilac zahteva pobeći iz razloga što isti ima državljanstvo Kosova, mesto boravka mu je u selu Gotovuša u Štrpcu gde je i zaposlen u Domu zdravlja, njegova porodica živi tu i on i njegova supruga izdržavaju dvoje dece. Opasnost da će podnosilac zahteva uticati na dokaze ili na normalan tok krivičnog postupka ne postoji jer u ovoj fazi svedok nije poznat niti koji su dokazi kojima bi se potvrdilo da bi isti naškodilo ispitivanju dokaza, opasnost od ponavljanja krivičnog dela ne postoji jer isti nikada nije imao veze sa izdavanjem građevinskih dozvola, ne radi u nadležnim organima, niti je ikome pomogao da dobije građevinsku dozvolu.

28. Dana 10. januara 2022. godine, Apelacioni sud je rešenjem [PN1 br. 1549/2021] odlučio: **(i)** ODBIJAJU SE kao neosnovane žalba odbrane podnosioca zahteva i drugih okrivljenih, i **(ii)** POTVRĐUJE SE rešenje [2021:289260] Osnovnog suda od 23.12.2021. godine.
29. Apelacioni sud je u odnosu na podnosioca zahteva posebno, naglasio da postoji osnovana sumnja da je tokom 2016. godine, u Štrpcu, pomogao službenom licu da izbegne rasvetljavanje krivičnih dela protiv korupcije i službene dužnosti, na taj način što je na osnovu prethodnog dogovora sa okrivljenim B.N., primio 80.000 evra kako bi ih predao predsedniku opštine B.N., kako bi se investitoru L.D. izdalo 6 građevinskih dozvola i registrovao na svoje ime dve vile koje su sagrađene na katastarskoj parceli 5837/0 na Brezovici, koje su date kao poklon B.N.-u za izdavanje dozvola u Nacionalnom parku "Šar-planina" na Brezovici, u suprotnosti sa Zakonom o gradnji, Zakonom o Nacionalnom parku "Šar-planina" i Prostornim planom "Šar-planina", čime je izvršio krivično delo pružanje pomoći u izvršenju krivičnih dela iz člana 153. stav 1. u vezi sa stavom 2. podstav 2.7 KZRK-a.

Sudski postupak za produženje pritvora

30. Dana 18. januara 2022. godine, Osnovno tužilaštvo je podnelo zahtev za produženje pritvora protiv podnosioca zahteva i ostalih okrivljenih, navodeći da istraga nije okončana i da nisu prestali zakonski razlozi zbog kojih je podnosiocu zahteva i ostalim okrivljenima određen pritvor.
31. Dana 20. januara 2022. godine, Osnovni sud je rešenjem [2021:289260] produžio za još dva (2) meseca meru pritvora protiv podnosioca zahteva i ostalih okrivljenih zbog osnovane sumnje da je podnosilac zahteva izvršio krivično delo iz člana 388. [Pružanje pomoći izvršiocu nakon izvršenog krivičnog dela] stav 1. u vezi sa stavom 2. podstavom 2.7 KZRK-a.
32. Odbrana podnosioca zahteva je izjavila žalbu Apelacionom sudu zbog povrede krivičnog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, sa predlogom da Apelacioni sud usvoji žalbu kao osnovanu i preinači pobijano rešenje i da podnosiocu zahteva ukine meru pritvora tako da se isti brani sa slobode ili da se mera zameni kućnim pritvorom.
33. Odbrana podnosioca zahteva je posebno istakla da nisu ispunjeni zakonski uslovi iz odredbi člana 187. [Nalazi potrebni za sudski pritvor] stav 1. podstavovi 1.1 i 1.2 tačke 1.2.1 i 1.2.2 i 1.2.3 ZKPRK-a, pošto nije dostavljen nijedan dokaz da je isti izvršio krivično

delo koje mu se stavlja na teret. Iz zahteva za određivanje i produženje mere pritvora nije utvrđena osnovana sumnja iz zakonskih odredbi člana 19. stav 1. tačka 1.9 [Osnovana sumnja] ZKPRK-a, kojim je, između ostalog, predviđeno da *“osnovana sumnja mora da se zasniva na jasno rečima iskazanim i opisanim dokazom”*. Odbrana podnosioca zahteva je dalje istakla da je on vlasnik vile koja se nalazi na katastarskoj parceli 5837-0, koju je uredno stekao i kupio je dve parcele koje je spojio i podigao kredit kod banke NLB i sagradio vilu i nema nikakve veze sa okrivljenim B.N., dalje dodaje da ne postoji osnovana sumnja da će isti pobeći pravosudnim organima jer isti ima državljanstvo Kosova, njegovo prebivalište je u selu Gotovuša u Štrpcu gde je i zaposlen u Domu zdravlja, njegova porodica živi tu, izdržava suprugu i dvoje dece. Opasnost da će isti uticati na dokaze ili normalan tok krivičnog postupka ne postoji jer se u ovoj fazi ne zna ko je svedok, niti koji su dokazi koji će potvrditi da će isti naštetiti istrazi i dokazima, a takođe ne postoji ni opasnost od ponavljanja krivičnog dela zbog toga što isti nikada nije imao nikakve veze sa izdavanjem građevinske dozvole, ne radi u nadležnim organima, niti je nekome pomogao u dobijanju građevinske dozvole.

34. Dana 2. februara 2022. godine, Apelacioni sud je rešenjem [PN1 br. 138/2022] odlučio: **(i)** ODBIJAJU SE kao neosnovane žalba odbrane podnosioca zahteva i ostalih okrivljenih, i **(ii)** POTVRĐUJE rešenje [2021:289260] Osnovnog suda od 20.01.2022. godine.
35. Apelacioni sud je ocenio da je prvostepeni sud pravilno postupio kada je podnosiocu zahteva i ostalim okrivljenim produžio pritvor iz razloga što su i sudija za prethodni postupak i ovo krivično veće uzeli u obzir određene uslove za konkretne mere zarad obezbeđivanja prisustva okrivljenih, a u konkretnom slučaju je mera pritvora za sada jedina mera za nesmetano vođenje krivičnog postupka u ovom krivičnopravnom predmetu. Iz gore navedenih razloga i na osnovu odredbe člana 416. [Odluke o žalbama na rešenja] stav 2. ZKPRK-a, odlučeno je kao u izreci tog rešenja.
36. Dana 16. marta 2022. godine, Osnovno tužilaštvo je podnelo Osnovnom sudu zahtev za produženje pritvora podnosiocu zahteva i ostalim okrivljenima.
37. Dana 18. marta 2022. godine, Osnovni sud je rešenjem [2022:009453] odlučio da produži meru pritvora podnosiocu zahteva za vremenski period od dva meseca (2) meseca, koji će se računati od 18. marta 2022. do 17. maja 2022. godine.
38. Na osnovu ocene sudije za prethodni postupak, podnosilac zahteva je od građevinskog investitora L.D. primio iznos od 80.000 evra (osamdeset hiljada) da ga preda trećem licu B.N., kako bi licu L.D. obezbedio 6 (šest) građevinskih dozvola na osnovu prethodnog dogovora zaključenog između podnosioca zahteva i lica L.D. i B.N.. Ubeđenje sudije za prethodni postupak je da i dalje postoji zakonski osnov za produženje pritvora, predviđen članom 187. [Nalazi potrebni za sudski pritvor] stav 1. podstav 1.2, tačka 1.2.1 Zakonika o krivičnom postupku Republike Kosovo (u daljem tekstu: ZKPRK), tako da ako se nađu na slobodi postoji moguća opasnost da će podnosilac zahteva i drugi okrivljeni pobeći ili sakriti se kako bi izbegli krivični postupak, s obzirom na kaznu za krivična dela za koja su osumnjčeni.
39. Dana 26. aprila 2022. godine, podnosilac je podneo svoj zahtev Ustavnom sudu kojim osporava rešenje [2022:009453] Osnovnog suda od 18. marta 2022. godine. Podnosilac zahteva je takođe naveo da je 21. marta 2022. godine pred Apelacionim sudom osporio rešenje Osnovnog suda, ali da više od 30 dana nije primio odgovor od istog i da je iz tog razloga odlučio da podnese zahtev Ustavnom sudu.

Sudski postupak za produženje mere pritvora nakon što je zahtev podnosioca podnesen Ustavnom sudu

40. Dana 13. maja 2022. godine, Osnovno tužilaštvo je podnelo Osnovnom sudu zahtev protiv podnosioca zahteva i ostalih okrivljenih da im se produži pritvor i izrekne mera zabrana približavanja određenom mestu ili određenom licu.
41. Dana 17. maja 2022. godine, Osnovni sud je rešenjem [2022:19820] odlučio da podnosiocu zahteva produži meru pritvora za period od dva meseca, koji će se računati od 17. maja 2022. do 15. jula 2022. godine. Podnosilac zahteva se nalazi u pritvoru od 21. decembra 2021. godine u 09:00 časova.
42. Osnovni sud je odlučio da produži pritvor podnosiocu zahteva zbog osnovane sumnje da je izvršio krivično delo pružanje pomoći izvršiocu nakon izvršenog krivičnog dela iz člana 388. [Pružanje pomoći izvršiocu nakon izvršenog krivičnog dela] stav 1. u vezi sa stavom 2. podstav 2.7 KZRK-a.
43. Odbrana podnosioca zahteva je izjavila žalbu Apelacionom sudu sa predlogom da taj sud preinači pobijano rešenje i pusti okrivljenog da se brani sa slobode u skladu sa odredbom člana 190. [Vremensko ograničenje sudskog pritvora] stav 2. tačka 1. ZKPRK-a.
44. Odbrana podnosioca zahteva je istakla je za krivično delo za koje je osumnjičen njen klijent zaprećena kazna zatvora u trajanju od šest meseci do pet godina, te da je prema zakonskoj odredbi člana 190. [Vremensko ograničenje sudskog pritvora] ZKPRK-a, predviđen rok za lišenje slobode, na taj način što je u stavu 1. istog člana predviđeno da pre podizanja optužnice pritvor ne može biti duži od četiri meseca ako se postupak vodi za krivično delo koje je kažnjivo kaznom zatvora manjom od pet godina. Odbrana podnosioca zahteva je dalje navela da se isti nalazi u pritvoru već pet meseci i da je produženje mere pritvora u suprotnosti sa zakonom.
45. Dana 31. maja 2022. godine, Apelacioni sud je rešenjem [PN1. br. 704/2022] odlučio: **(i)** ODBIJAJU SE kao neosnovane žalbe odbrane podnosioca zahteva i ostalih okrivljenih i **(ii)** POTVRĐUJE rešenje [2022:019820] Osnovnog suda od 17.05.2022. godine.
46. Apelacioni sud je istakao da je pravilno i pravno utemeljeno utvrđenje prvostepenog suda o produženju mere pritvora prema podnosiocu zahteva i ostalim okrivljenima, koja je potrebna radi obezbeđenja njihovog prisustva u daljim sudskim postupcima. Postoje i zakonski osnovi za produženje mere pritvora u skladu sa članom 187. [Nalazi potrebni za sudski pritvor] stav 1. podstav 1. i 1.2. tačka 1.2.2 KZRK-a, da bi okrivljeni, ukoliko bi se našli na slobodi mogli uticati jedni na druge kao saradnici ili uticati na druge okrivljene, zbog čega im je u dva slučaja određena mera pritvora, te da se neki od njih nalaze u bekstvu, a koji su povezani sa krivičnim delom za koje su osumnjičena okrivljena lica, kao i opasnost od uticaja na svedoke, kojih ima oko 40, čija imena se ne mogu objaviti zato što postoji opasnost po dalju istragu i koji nisu saslušani od strane tužioca, pa je shodno tome produženje mere pritvora prema okrivljenim neophodna zarad obezbeđivanja njihovog prisustva u toku postupka i normalnog odvijanja postupka.
47. Dana 26. aprila 2022. godine, podnosilac zahteva je dostavio dokument Rešenje Osnovnog suda [2022: 009453] od 18. marta 2022. godine.
48. Dana 13. juna 2022. godine, podnosilac zahteva je dostavio dodatne dokumente (1) rešenje Apelacionog suda [PN1 br. 138/2022] od 2. februara 2022. godine; i (2) Rešenje Osnovnog suda [2022:19820] od 17. maja 2022. godine. Podnosilac zahteva je takođe dostavio rešenje Osnovnog suda [2022: 009453] od 18. marta 2022. godine, koje je dostavio ranije dana 26. aprila 2022. godine.

49. Dana 29. juna 2022. godine, zastupnik podnosioca zahteva je dostavio obrazac zahteva Ustavnom sudu i tom prilikom dostavio i izričito osporio: (1) rešenje [2022:19820] Osnovnog suda od 17. maja 2022. godine; kao i (2) rešenje [PN1. br. 704/2022] Apelacionog suda od 31. maja 2022. godine.

Sudski postupak za produženje mere pritvora nakon što je podnosilac zahteva dostavio dodatne dokumente Ustavnom sudu

50. Dana 15. jula 2022. godine, Osnovni sud je rešenjem [2022:019820] odlučio da podnosiocu zahteva i ostalim okrivljenim produži meru pritvora u trajanju od 2 meseca, odnosno od 15. jula 2022. do 13. septembra 2022. godine. Ova mera produženja pritvora podnosiocu zahteva je određena zbog osnovane sumnje da je isti izvršio krivično delo iz člana 388. [Pružanje pomoći izvršiocu nakon izvršenog krivičnog dela] stav 1. u vezi sa stavom 2. podstav 2.7 KZRK-a.
51. Protiv gore navedenog rešenja, odbrana podnosioca zahteva je izjavila žalbu Apelacionom sudu, sa predlogom da se rešenje preinači i podnosilac zahteva brani sa slobode. Branilac podnosioca zahteva je posebno naveo da je prvostepeni sud produžio pritvor u suprotnosti sa članom 190.2 [Vremensko ograničenje sudskog pritvora] ZKPRK-a, članovima 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] i 30. [Prava optuženog] Ustava i članovima 5. [Pravo na slobodu i bezbednost] i 6. [Pravo na pravično suđenje] EKLJP.
52. Apelaciono tužilaštvo je predložilo da se žalbe podnosioca zahteva i ostalih okrivljenih odbiju kao neosnovane, a da se ožalbeno rešenje potvrdi.
53. Dana 29. jula 2022. godine, Apelacioni sud je rešenjem [PN1. br. 958/2022] odlučio: **(i)** usvaja se žalba branioca podnosioca zahteva i ostalih okrivljenih, poništava se rešenje [2022:019820] Osnovnog suda u Uroševcu od 15.07.2022. godine, tako da se predmet vraća istom sudu na ponovno odlučivanje; i **(ii)** podnosilac zahteva i nekoliko drugih okrivljenih ostaju u pritvoru do donošenja nove odluke.
54. Apelacioni sud je istakao: **(i)** da prvostepeni sud nije dao dovoljno i održivo obrazloženje na navode okrivljenih prilikom produženja pritvora okrivljenima u smislu odredbe člana 190.3 [Vremensko ograničenje sudskog pritvora] ZKPRK-a; **(ii)** da prvostepeni sud nije obrazložio koji su razlozi za produženje pritvora okrivljenima i koje su konkretne radnje tužioca za okončanje istrage, već se samo navodi da je potrebno ispitivanje materijalnih dokaza i saslušanje 40 svedoka; **(iii)** da se obrazloženje ožalbenog rešenja prvostepenog suda uopšte ne poziva na navode odbrane iako sud ima obavezu da odgovori u vezi sa okolnostima koje tvrdi odbrana okrivljenih; **(iv)** da Apelacioni sud podseća da je mera pritvora najteža mera za obezbeđivanje prisustva okrivljenog u krivičnom postupku i da se za tu meru, kao takvu, mora dati konkretno i utemeljeno obrazloženje pozivajući se na okolnosti koje važe za svakog okrivljenog; **(v)** da se zbog nedostatka obrazloženja, u ponovnom odlučivanju moraju otkloniti manjkavosti utvrđene u ovom rešenju, navesti konkretni razlozi u vezi sa navodima odbrane i nakon toga doneti pravilna i zakonita odluka.
55. Dana 12. avgusta 2022. godine, Osnovno tužilaštvo je dostavilo Osnovnom sudu podnesak u vezi sa radnjama koje je tužilaštvo preduzelo u krivičnom predmetu podnosioca zahteva i ostalih okrivljenih. Osnovno tužilaštvo je istaklo da se ne slaže sa odlukom Apelacionog suda i da je taj sud više parafrazirao navode okrivljenih nego što je ocenio brojne dokaze koji se nalaze u spisima predmeta. Osnovno tužilaštvo je predložilo produženje mere pritvora podnosiocu zahteva i ostalim okrivljenima, ističući veliki broj dokaza koji će se tek ispitati, svedoke koji će biti saslušani, zakonske razloge zbog kojih bi okrivljeni mogli pobeći od pravde, uticaj okrivljenih na svedoke, kao i opasnost od ponavljanja krivičnog dela.

56. Dana 12. avgusta 2022. godine, Osnovni sud je rešenjem [2020:019820] odlučio da se podnosiocu zahteva i ostalim okrivljenima produži mera pritvora u trajanju do 13. septembra 2022. godine. Ova mera produženja pritvora je određena podnosiocu zahteva zbog osnovane sumnje da je isti izvršio krivično delo iz člana 388. [Pružanje pomoći izvršiocu nakon izvršenog krivičnog dela] stav 1. u vezi sa stavom 2. podstavom 2.7 KZRK-a.
57. Branilac podnosioca zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu, sa predlogom da se ožalbeno rešenje poništi i podnosilac zahteva brani sa slobode na osnovu člana 190. [Vremensko ograničenje sudskog pritvora] stav 2. tačka 1. ZKPRK-a. Branilac podnosioca zahteva je posebno istakao da ne postoje zakonski razlozi za produženje mere pritvora do 13.09.2022. godine jer se isti nalazi u pritvoru već osam (8) meseci, a na nezakonit način od 17.04.2022. godine. Podnosiocu zahteva je mera pritvora određena 21.12.2021. godine u trajanju od jednog (1) meseca, a 20.01.2022. godine, mera pritvora mu je produžena za još dva (2) meseca. Pritvor je podnosiocu zahteva dalje produžen od 16.03.2022. godine za još dva (2) meseca. Branilac podnosioca zahteva je dalje naglasio da je prvostepeni sud istom produžio meru pritvora do 13. septembra 2022. godine, što znači devet (9) meseci, a koja se prema važećem zakonu ne može produžiti.
58. Apelaciono tužilaštvo je predložilo da se žalbe branioca podnosioca zahteva i ostalih okrivljenih odbiju kao neosnovane, a da se ožalbeno rešenje potvrdi.
59. Dana 5. septembra 2022. godine, Apelacioni sud je rešenjem [PN1. br. 1109/2022] odlučio da odbije, kao neosnovane, žalbe podnosioca zahteva i ostalih okrivljenih i potvrdi ožalbeno rešenje [2020:019820] Osnovnog suda od 12. avgusta 2022. godine.
60. U međuvremenu je, pre donošenja gore navedenog rešenja od strane Apelacionog suda, Osnovno tužilaštvo zahtevom [PPI. br. 138/20] od 2. septembra 2022. godine, zatražilo pred Osnovnim sudom da se protiv podnosioca zahteva i ostalih okrivljenih produži istraga za period od šest (6) meseci.
61. Dana 7. septembra 2022. godine, Osnovni sud je rešenjem [2022:019820] odlučio da nastavi istragu protiv podnosioca zahteva i ostalih okrivljenih za period od šest (6) meseca za razna krivična dela predviđena KZRK-om, kao što su: primanje mita, vršenje uticaja, pružanje pomoći izvršiocu nakon izvršenog krivičnog dela, davanje mita i zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja.
62. Dana 9. septembra 2022. godine, Osnovno tužilaštvo je protiv podnosioca zahteva i ostalih okrivljenih, podnelo zahtev za produženje mere pritvora u trajanju od dva (2) meseca.
63. Dana 13. septembra 2022. godine, Osnovni sud je rešenjem [2022:019820] odlučio da produži meru pritvora prema podnosiocu zahteva i ostalim okrivljenima u trajanju od dva (2) meseca, koje će se računati od 13. septembra 2022. do 11. novembra 2022. godine. Ova mera za produženje pritvora prema podnosiocu zahteva, određena je zbog osnovane sumnje da je isti izvršio krivično delo iz člana 388. [Pružanje pomoći izvršiocu nakon izvršenog krivičnog dela] stav 1. u vezi sa stavom 2. podstavom 2.7 KZRK-a.
64. Sud ne raspolaže informacijama o postupcima koje vodi Tužilaštvo i redovni sudovi u krivičnom postupku protiv podnosioca zahteva. Međutim, iz spisa predmeta proizilazi da do septembra 2022. godine Osnovno tužilaštvo još nije podiglo optužnicu u vezi sa ostalim okrivljenim, uključujući i podnosioca zahteva.

Navodi podnosioca zahteva

65. Podnosilac zahteva tvrdi da je došlo do povrede članova 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] i 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članovima 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) i 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP.
66. Podnosilac zahteva navodi da je optužen za krivično delo za koje je zaprećena kazna od 6 meseci do 5 godina. Podnosilac zahteva se poziva na član 190. stav 2. [Vremensko ograničenje sudskog pritvora] ZKPRK-a, kojim je predviđeno: *“Pre podizanja optužnice, sudski pritvor ne može da bude duži od četiri (4) meseca, ako se postupak vodi za krivično delo kažnjivo kaznom zatvora manjom od pet (5) godina”*. Podnosilac zahteva navodi da mu preti kazna zatvora manja od 5 godina, zbog čega njegov pritvor može trajati najviše 4 meseca.
67. Podnosilac zahteva tvrdi da je svaki dan produženja pritvora od 17.04.2022. godine pa nadalje nezakonit, s obzirom na to da mu je mera pritvora određena rešenjem [2021:289261] Osnovnog suda u Uroševcu od 23.12.2021. godine.
68. Podnosilac zahteva tvrdi: *“Na ovaj način, Saša Spasić [podnosilac zahteva] se trenutno nalazi u pritvoru nezakonito. Prvostepeni i drugostepeni sud se nisu obazirali na žalbe advokata, pa se stiče utisak da je pritvor krajnje proizvoljan, budući da, kao što ćete videti iz obrazloženja odluka, odgovori na žalbe koje smo podneli nisu dati. Umesto toga, prethodna rešenja se prepisuju bez ikakvog smisla. Iz tog razloga se pritvor može smatrati proizvoljnim. Pored toga, povodom jedne od žalbi, tačnije povodom žalbe na treće produženje pritvora uložene 21.03.2022. godine, nikada nismo primili odluku Apelacionog suda, što predstavlja povredu prava na suđenje u razumnom roku, ako imamo u vidu da je Apelacioni sud bio dužan po zakonu da odluči u roku od 48 sati, a tu odluku nismo primili ni do danas”*.
69. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu tokom ovog postupka grubo povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članovima 29. i 31. Ustava u vezi sa članovima 5. i 6. EKLJP.
70. Što se tiče korišćenja vanrednog pravnog sredstva, “zahteva za zaštitu zakonitosti”, pred Vrhovnim sudom, podnosilac zahteva navodi: *“Takođe, verujemo da bi podnošenje ovog vanrednog pravnog sredstva bilo nedelotvorno zbog brzine rešavanja postupka, iako sudovi ne postupaju sa posebnom hitnošću u predmetima pritvora, kako je predviđeno Zakonom o krivičnom postupku. Štaviše, svaki dan pritvora po isteku zakonskog roka od 4 meseca predstavlja nezakonito lišenje slobode. Saša Spasić [podnosilac zahteva] se trenutno nalazi u nezakonitom pritvoru više od dva meseca i deset dana”*.
71. Sa svega napred navedenog, podnosilac zahteva tvrdi da sam Ustavni sud može da zaštiti Ustav i osnovna prava i slobode podnosioca zahteva. Što se tiče nepodnošenja vanrednog pravnog sredstva, “zahteva za zaštitu zakonitosti”, Vrhovnom sudu, podnosilac zahteva, pozivajući se na predmet Sporrong i Lonroth protiv Švedske, navodi da je, *“Evropski sud za ljudska prava u više navrata u svojim odlukama potvrdio da je žalba Ustavnom sudu dozvoljena i onda kada sva pravna sredstva nisu iscrpljena, ako bi iscrpljivanje pravnih sredstava bilo nedelotvorno, a prčinjena šteta nenadoknadiva”*.
72. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda da odluči sledeće: **(i)** USVAJA SE ustavna žalba podnosioca zahteva i UTVRĐUJE SE da je podnosilac zahteva nezakonito lišen slobode od 17.04.2022. godine pa nadalje i da je došlo do povrede članova 29, 30. i 31. Ustava Kosova; **(ii)** PONIŠTAVA SE rešenje Osnovnog suda u Uroševcu broj [2022:19820] od 17.05.2022. godine i rešenje Apelacionog suda Kosova broj [PN1. br. 704/2022], od 31.05.2022. godine i podnosilac zahteva u nastavku krivičnog postupka koji se vodi u Osnovnom tužilaštvu u Uroševcu-Odeljenje za teška krivična dela PP.I. br. 138/2020, treba da se brani sa slobode; **(iii)** UTVRĐUJE SE da je radnjama Apelacionog

suda i Osnovnog suda u Uroševcu-Odeljenje za teška krivična dela, došlo do povrede Ustava, tačnije povrede prava na pravično suđenje zajamčenog članom 31. stav 2. Ustava Kosova; **(iv) ZAHTEV ZA UVOĐENJE PRIVREMENIH MERA**, shodno članovima 56. i 57. Poslovnika o radu Ustavnog suda Kosova, te da isti donese odluku: a) ODOBRAVA SE privremena mera; b) OBUSTAVLJA SE izvršenje mere sudskog pritvora prema podnosiocu zahteva određene rešenjem [2022:19820] Osnovnog suda u Uroševcu-Odeljenje za teška krivična dela, potvrđenim rešenjem Apelacionog suda Kosova broj [PN1. br. 704/2022] od 31.05.2022. godine, te da se podnosilac zahteva ima braniti sa slobode u daljem toku krivičnog postupka.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 29. [Pravo na slobodu i sigurnost]

“1. Svakome se garantuje pravo na slobodu i sigurnost. Niko ne može biti lišen slobode izuzev zakonom predviđenih slučajeva i na osnovu odluke nadležnog suda, i to:

(1) nakon objavljivanja kazne zatvorom zbog krivičnog dela;

(2) zbog opravdane sumnje da je lice izvršilo krivično delo, samo onda kada se lišavanje slobode smatra neophodnim za sprečavanje vršenja krivičnog dela i samo na veoma kratak period pre suđenja, na zakonom propisan način;

(3) radi vaspitnog nadzora maloletnog lica, ili radi njegovog/njenog privođenja nadležnom organu, na osnovu zakonitog naređenja;

(4) radi zdravstvenog nadzora lica, koje je zbog bolesti, opasno po društvo;

(5) zbog ilegalnog ulaska u Republiku Kosovo, ili nakon zakonite naredbe o udaljenju ili ekstradiciji.

2. Lice lišeno slobode se odmah, na njegovom maternjem jeziku ili jeziku koje ona/on razume, obaveštava o razlogu hapšenja. Pismeno obaveštenje o razlozima hapšenja, se podnosi što je pre moguće. Svako lice koje je lišeno slobode bez sudske odluke se u roku od četrdeset osam (48) sati mora izvesti pred sudiju, koji odlučuje o njegovom/njenom pritvoru ili oslobađanju. Pritvoreno lice ima pravo da mu se sudi bez odlaganja, ili na slobodu do suđenja, osim ako sudija smatra da je lice opasno po zajednicu ili smatra da postoji rizik od njegovog/njenog bekstva pre suđenja.

3. Lice koje je lišeno slobode, se bez odlaganja treba obavestiti da ima pravo na nedavanje izjave i pravo na zaštitu, po svom izboru, i ima pravo da bez odlaganja obavesti tu osobu po svom izboru.

4. Lice koje je lišeno slobode hapšenjem ili pritvorom, ima pravo na pravnu pomoć, kako bi se ocenila zakonitost hapšenja ili pritvaranja. Odluku će doneti sud u vrlo kratkom roku i ukoliko je hapšenje ili pritvor nezakonito, narediće se oslobađanje lica.

5. Svako ko je žrtva hapšenja ili pritvora, koje nije u skladu sa odredbama ovog Člana, ima pravo na kompenzaciju, na zakonom propisan način.

6. Lice koje služi kaznu, ima pravo da se žali na uslove hapšenja, na zakonom propisan način”.

Član 30. [Prava optuženog]

1. Svako ko je optužen za krivično delo uživa sledeća minimalna prava:

(1) da se odmah, na jeziku koji razume, obavesti o prirodi i razlozima optužbe pokrenute protiv njega/nje;

(2) da se obavesti o svojim pravima, na osnovu zakona;

(3) da ima dovoljno vremena i sredstava za pripremanje svoje odbrane;

(4) da dobije besplatnu pomoć prevodioca, ako ne govori ili ne razume jezik na kojem se sprovodi suđenje;

(5) pravo na branioca kojeg odabere, da slobodno komunicira sa istim i, ako nema dovoljno sredstava, ovu pomoć dobije besplatno;

(6) da se ne primorava da svedoči protiv sebe ili prizna krivicu.

Član 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava]

“Osnovna prava i slobode zagwarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava”.

Evropska konvencija o ljudskim pravima

Član 5. (Pravo na slobodu i bezbednost)

“1. Svako ima pravo na slobodu i bezbednost ličnosti. Niko ne može biti lišen slobode osim u sledećim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom:

a) u slučaju zakonitog lišenja slobode na osnovu presude nadležnog suda;

b) u slučaju zakonitog hapšenja ili lišenja slobode zbog neizvršenja zakonite sudske odluke ili radi obezbeđenja ispunjenja neke obaveze propisane zakonom;

c) u slučaju zakonitog hapšenja ili lišenja slobode radi privođenja lica pred nadležnu sudsku vlast zbog opravdane sumnje da je izvršilo krivično delo, ili kada se to opravdano smatra potrebnim kako bi se predupredilo izvršenje krivičnog dela ili bekstvo po njegovom izvršenju;

d) u slučaju lišenja slobode maloletnog lica na osnovu zakonite odluke u svrhu vaspitnog nadzora ili zakonitog lišenja slobode radi njegovog privođenja nadležnom organu;

e) u slučaju zakonitog lišenja slobode da bi se sprečilo širenje zaraznih bolesti, kao i zakonitog lišenja slobode duševno poremećenih lica, alkoholičara ili uživalaca droge ili skitnica;

f) u slučaju zakonitog hapšenja ili lišenja slobode lica da bi se sprečio njegov neovlašćeni ulazak u zemlju, ili lica protiv koga se preduzimaju mere u cilju deportacije ili ekstradicije.

2. Svako ko je uhapšen biće odmah i na jeziku koji razume obavešten o razlozima za njegovo hapšenje i o svakoj optužbi protiv njega.

3. Svako ko je uhapšen ili lišen slobode shodno odredbama iz stava 1.c ovog člana biće bez odlaganja izveden pred sudiju ili drugo službeno lice zakonom određeno da obavlja sudske funkcije i imaće pravo da mu se sudi u razumnom roku ili da bude pušten na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može se usloviti jemstvima da će se lice pojaviti na suđenju.

4. Svako ko je lišen slobode ima pravo da pokrene postupak u kome će sud hitno ispitati zakonitost lišenja slobode i naložiti puštanje na slobodu ako je lišenje slobode nezakonito.

5. Svako ko je bio uhapšen ili lišen slobode u suprotnosti s odredbama ovog člana ima utuživo pravo na naknadu”.

KRIVIČNI ZAKONIK BR. 04/L-082 REPUBLIKE KOSOVO

Član 388.

[Pružanje pomoći izvršiocu nakon izvršenog krivičnog dela]

“1. Svako lice koje skriva izvršioca bilo kog krivičnog dela iz stava 2. ovog člana, ili mu pomogne da izbegne otkrivanje ili hapšenje sakrivanjem oruđa, dokaza ili na bilo koji drugi način sakrije osuđeno lice ili preduzme radnje da osujeti hapšenje, izvršenje kazne ili naredbe o obaveznom lečenju, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do godinu dana.

2. Kada se delo iz stava 1 odnosi na jedno ili više nabrojanih krivičnih dela, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina:

2.1. teško ubistvo,

2.2. ubistvo,

2.3. napad sa teškom telesnom povredom,

2.4. bilo koje delo iz Glave XIV – Krivična dela protiv ustavnog poretka i bezbednosti Republike Kosovo,

2.5. bilo koje delo iz Glave XV – Krivična dela protiv humanosti i vrednosti zaštićenih međunarodnim pravom,

2.6. bilo koje delo iz Glave XX – Krivična dela protiv seksualnog integriteta,

2.7. bilo koje delo iz Glave XXXIV – Krivična dela protiv službene dužnosti,

2.8. bilo koje delo iz Glave XXIII – Dela vezana za drogu,

2.9. bilo koje delo iz Glave XXX – Dela vezana za oružje.

3. Kada se delo iz stava 1. ovog člana odnosi na krivično delo koje je kažnjivo kaznom doživotnog zatvora, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

4. Kazna iz stava 1. ovog člana ne može biti strožija, ni po načinu izvršenja, ni po stepenu, od kazne propisane za krivično delo koje je izvršilo lice kome je pružena pomoć.

5. Osim dela koja uključuju zlostavljanje deteta i nasilje u porodici, lice nije krivično odgovorno po ovom članu ukoliko je u srodstvu sa izvršiocem krivičnog dela u svojstvu roditelja, deteta, bračnog druga, brata ili sestre, usvojitelja ili usvojenika, ili lica sa kojim izvršilac živi u vanbračnom odnosu.”

**ZAKONIK BR. 04/L-123 O KRIVIČNOM POSTUPKU REPUBLIKE KOSOVO
[ukinut ZAKONIKOM BR. 08/L-032 O KRIVIČNOM POSTUPKU,
objavljenim u Službenom listu od 17. avgusta 2022. godine]**

Član 187.

[Nalazi potrebni za sudski pritvor]

“1. Sud može da naloži sudski pritvor protiv lica samo ako isključivo nađe da:

1.1. Postoji osnovana sumnja da je to lice počinilo krivično delo;

1.2. Ispunjen je jedan od sledećih uslova:

1.2.1. Lice se krije, njegov odnosno njen identitet ne može da bude utvrđen, ili ako druge okolnosti ukazuju da postoji opasnost da ono pobegne;

1.2.2. Postoje razlozi za verovanje da će ono da uništi, sakrije, promeni ili falsifikuje dokaze krivičnog dela ili ako posebne okolnosti ukazuju da će da ometa tok krivičnog postupka uticanjem na svedoke, na oštećene ili na saučesnike; ili

1.2.3. Ozbiljnost krivičnog dela, ili način ili okolnosti pod kojima je ono izvršeno, njegove odnosno njene lične prilike, ponašanje u prošlosti, okruženje i uslovi u kojima živi, ili neke druge lične okolnosti ukazuju na opasnost da ono ponovi krivično delo, dovrši pokušano krivično delo ili učini krivično delo kojim je pretio da će da ga izvrši; i

1.3. Druge mere nabrojane u članu 173. ovog zakonika su nedovoljne da obezbede prisustvo tog lica, da spreče ponavljanje krivičnog dela i obezbede uspešno vođenje krivičnog postupka.

2. Kada je sudski pritvor naložen shodno stavu 1. podstav 1.2 ovog člana samo zato što identitet lica ne može da bude utvrđen, on se ukida čim se utvrdi identitet. Kad je sudski pritvor naložen shodno stavu 1. podstav 1.2 ovog člana, biva ukinut čim su obezbeđeni ili uzeti dokazi zbog kojih je određen sudski pritvor.

3. Ako je okrivljeni prekršio jednu od mera iz člana 173. ovog zakonika, sud to posebno razmatra kada utvrđuje postojanje okolnosti iz stava 1. podstavovi. 1.2 i 1.3 ovog člana”.

Član 190. **[Vremensko ograničenje sudskog pritvora]**

“1. Pritvoreno lice može prema prvom rešenju shodno članu 188. ovog zakonika, da bude držano u sudskom pritvoru najviše mesec dana od kada je uhapšeno. Posle isteka tog roka, lice može da bude držano u sudskom pritvoru samo na osnovu odluke sudije za prethodni postupak, sudije pojedinca ili predsednika veća o produženju sudskog pritvora.

2. Pre podizanja optužnice, sudski pritvor ne može da bude duži od:

2.1. četiri (4) meseca, ako se postupak vodi za krivično delo kažnjivo kaznom zatvora manjom od pet (5) godina;

2.2. osam (8) meseci ako se postupak vodi za krivično delo kažnjivo kaznom zatvora od najmanje pet (5) godina.

3. Pored propisanih rokova predviđenih u stavu 2. ovog člana sudski pritvor pre podizanja optužnice može da bude produžavan do četiri (4) meseca, a izuzetnim okolnostima najviše do dvanaest (12) meseci ukupno ako se postupak vodi za krivično delo kažnjivo zatvorom najmanje pet (5) godina i zbog složenosti slučaja shodno članu 19. ovog zakonika, usled odugovlačenja koje se ne može pripisati u krivicu državnog tužioca.

4. Nakon ubedljivog i osnovanog razloga da se veruje da postoji javna opasnost ili pretnja nasilja zbog puštanja okrivljenog pre glavnog pretresa, produženje sudskog pritvora u skladu sa stavom 3. ovog člana može da bude produženo još šest (6) meseci, ali najviše u trajanju do osamnaest (18) meseci.

5. Ako optužnica nije podignuta pre isteka propisanih rokova predviđenih u stav. 2. 3. i 4. ovog člana, pritvoreno lice će biti oslobođeno.”

Član 191. **[Produžavanje sudskog pritvora]**

“1. Sudski pritvor može da produži sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac ili predsednik veća na zahtev državnog tužioca koji treba da pokaže da postoje razlozi za sudski pritvor prema članu 187. ovog zakonika, da je istraga pokrenuta i da su preduzeti svi razumni koraci za ubrzano vođenje istrage. Oštećeno lice ili zastupnik žrtve mogu zvanično ili nezvanično da zatraže od državnog tužioca da zatraži produženje sudskog pritvora.

2. Okrivljeno lice i njegov odnosno njen branilac obaveštavaju se o predlogu najmanje tri (3) dana pre isteka važećeg rešenja za sudski pritvor.

3. Na svako rešenje o produženju sudskog pritvora dozvoljena je žalba. Član 189, stavovi 3 i 4, ovog zakonika primenjuju se uz odgovarajuće prilagođavanje”.

Član 192. **[Sudsko praćenje sudskog pritvora]**

“1. Sudija za prethodni postupak može u bilo kom trenutku po službenoj dužnosti da ukine sudski pritvor dok je istraga u toku nakon davanja državnog tužioca obaveštenje tri (3) dana unapred koji može da uloži žalbu vanpretresnom veću na odluku sudije za prethodni postupak da ukine sudski pritvor. Vanpretresno veće o tome donosi rešenje u roku od četrdeset i osam (48) časova od prijema žalbe državnog tužioca.

2. Pritvoreno lice ili njegov branilac može u bilo kom trenutku da podnesu sudiji za prethodni postupak, sudiju pojedincu ili predsedniku veća zahtev za utvrđivanje zakonitosti pritvora.

3. Ako pritvoreno lice zasniva svoj zahtev na osnovu zakonitosti pritvora, sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac, predsednik veća ili predsednik osnovnog suda može da sprovede saslušanje u skladu sa članom 188. stavovi 3. 4. 5. i 6. ovog zakonika ukoliko zahtev očigledno utvrđuje da je slučaj:

3.1. razlozi za sudski pritvor u članu 187. ovog zakonika više ne postoje zbog izmenjenih okolnosti ili otkrivanja novih činjenica od poslednje sudske naredbe za sudski pritvor; ili

3.2. pritvor je nezakonit iz nekog drugog razloga.

4. Ako pritvoreni dovodi u pitanje zakonitost pritvora, sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac, predsednik veća ili predsednik suda na saslušanju nalaže trenutno oslobađanje pritvorenog lica ako:

4.1. Razlozi za sudski pritvor shodno članu 187. ovog zakonika više ne postoje;

4.2. Trajanje sudskog pritvora koji je odredio sud je istekao;

4.3. Trajanje sudskog pritvora koji je odredio sud prevazilazi vremenska ograničenja propisana u članu 190 ovog zakonika; ili

4.4. Pritvor je nezakonit iz nekog drugog razloga.

5. Ako pritvoreno lice podnosi zahtev na osnovu zakonitosti uslova pritvora, sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac, predsednik veća ili predsednik osnovnog suda može da održi saslušanje ili da poseti pritvornu jedinicu ako zahtev potvrđuje da uslovi u pritvoru ne ispunjavaju uslove ovog zakonika ili da postoje uslovi koje ne ispunjavaju one sadržane u Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, kao što je protumačeno u odlukama Evropskog suda za ljudska prava.

6. Ako pritvoreno lice podnosi zahtev na osnovu zakonitosti uslova pritvora, na saslušanju ili poseti pritvornoj jedinici, sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac, predsednik veća ili predsednik osnovnog suda naređuje promene uslova pritvora ukoliko oni ne ispunjavaju uslove sa razumnim tumačenjem uslova ovog zakonika ili postoje uslovi koji razumno ne ispunjavaju one propisane Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama kao što je protumačeno u odlukama Evropskog suda za ljudska prava.

7. Saslušanja ili posete shodno ovom članu održavaju se u roku od sedam (7) dana od dana kad je sud dobio zahtev.

8. Zahtev koji je suštinski sličan sa prethodnim zahtevima se odmah odbacuje po službenoj dužnosti”.

Član 193. [Sudski pritvor nakon podizanja optužnice]

“1. Nakon što je podignuta optužnica, sve do zaključenja glavnog pretresa, sudski pritvor može da bude naređen ili ukinut samo rešenjem sudije pojedinca, predsednika veća ili kada pretresno veće zaseda. Sudija pojedinac ili predsednik veća prvo saslušava mišljenje državnog tužioca, ako je postupak pokrenut na njegov odnosno njen zahtev i mišljenje okrivljenog lica ili branioca. Stranke mogu da ulože žalbu na rešenje. Član 189. stavovi 3. i 4. ovog zakonika primenjuju se uz odgovarajuće prilagođavanje.

2. Po isteku od dva (2) meseca od poslednjeg rešenja o sudskom pritvoru, sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća će ispitati, i kada nema predloga stranaka, da li još uvek postoje razlozi za sudski pritvor i donosi rešenje kojim se sudski pritvor produžava ili ukida. Stranke mogu da ulože žalbu na rešenje. Član 189. stavovi 3. i 4. ovog zakonika primenjuju se shodno”.

Ocena prihvatljivosti zahteva

73. Sud prvo razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom, predviđeni Zakonom i dalje precizirani Poslovníkom.

74. Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, kojima je utvrđeno:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

75. Što se tiče ispunjenja ovih zahteva, Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana koja osporava akt javnog organa, odnosno rešenje [2022:19820] Osnovnog suda od 17. maja 2022. godine i rešenje [Pn1 br. 704/2022] Apelacionog suda Kosova od 31. maja 2022. godine.

76. Sud takođe razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su propisani Zakonom. S tim u vezi, Sud se poziva na članove 47. [Individualni zahtevi], 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, kojima je predviđeno:

Član 47. [Individualni zahtevi]

“Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

“Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

Član 48.

[Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49.

[Rokovi]

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku...”.

77. Prilikom ocene ispunjenosti gore navedenih uslova prihvatljivosti, Sud primećuje da je podnosilac zahteva precizirao da osporava akt javnog organa, odnosno rešenje [PN1. br. 704/2022] Apelacionog suda od 31. maja 2022. godine, nakon iscrpljivanja svih pravnih sredstava utvrđenih zakonom. Podnosilac zahteva je takođe razjasnio prava i slobode za koje tvrdi da su mu povređeni, u skladu sa zahtevima iz člana 48. Zakona i podneo je svoj zahtev u skladu sa rokom koji je određen u članu 49. Zakona.
78. Sud podseća da je podnosilac zahteva, dana 26. aprila 2022. godine, dostavio zahtev Sudu osporavajući rešenje [2022:009453] Osnovnog suda od 18. marta 2022. godine. Podnosilac zahteva je takođe istakao da je 21. marta 2022. godine, pred Apelacionim sudom osporio rešenje Osnovnog suda, ali da ni posle više od 30 dana nije dobio odgovor od tog suda i da je stoga odlučio da podnese zahtev Ustavnom sudu.
79. Sud podseća da je 13. i 29. juna 2022. godine, podnosilac zahteva dostavio Ustavnom sudu dodatne dokumente kao i obrazac zahteva, osporavajući konkretno rešenje [2022:19820] Osnovnog suda od 17. maja 2022. godine i rešenje [PN1. br. 704/2022] Apelacionog suda od 31. maja 2022. godine. Sud ponavlja da u obrascu dostavljenom 29. juna 2022. godine podnosilac zahteva specifično osporava rešenje [2022:19820] od 17. maja 2022. godine Osnovnog suda, kao i rešenje [PN1.br.704/2022] od 31. maja 2022. godine Apelacionog suda. Shodno tome, ove odluke će biti predmet ocene ustavnosti od strane Ustavnog suda.
80. Sa svega navedenog, Sud ponavlja da su u konkretnom slučaju ispunjeni uslovi prihvatljivosti u pogledu iscrpljenosti pravnih sredstava i dostavljanja zahteva u zakonskom roku od četiri (4) meseca i da su razjašnjena osnovna prava i slobode koja su navodno prekršena.
81. Sud takođe smatra da se zahtev ne može smatrati očigledno neosnovanim na ustavnim osnovama, kao što je predviđeno stavom (2) pravila 39. Poslovnika, te da se shodno tome zahtev proglašava prihvatljivim za meritorno razmatranje (vidi, takođe, predmet ESLJP-a *Alimuçaj protiv Albanije*, br. 20134/05, presuda od 9. jula 2012. godine, stav 144, takođe, vidi i slučajeve Suda [KI75/21](#), podnosilac: “*Abrazen LLC*”, “*Energy Development Group Kosova LLC*”, “*Alsi & Co. Kosovë LLC*” i “*Building Construction LLC*”, presuda od 19. januara 2022. godine, stav 64; [KI27/20](#), podnosilac: *Pokret VETËVENDOSJE!*, presuda od 22. jula 2020. godine, stav 43).

Meritum zahteva

82. Sud podseća da predmet ocene ustavnosti predstavljaju dve sudske odluke, odnosno rešenje [2022:019820] Osnovnog suda od 17. maja 2022. godine i rešenje [PN1. br. 704/2020] Apelacionog suda od 31. maja 2022. godine. Rešenjem Osnovnog suda je podnosiocu zahteva, koji se nalazio u pritvoru četiri (4) meseca, od 21. decembra 2021. godine, produžen pritvor za još dva meseca, odnosno od 17. maja 2022. do 15. jula 2022. godine. Ovo rešenje Osnovnog suda potvrđeno je i rešenjem [PN1. br. 704/2022]

Apelacionog suda od 31. maja 2022. godine. Sud, takođe, podseća da su odluke redovnih sudova o određivanju i produžavanju pritvora bile kolektivne odluke protiv nekoliko okrivljenih u postupku pre podizanja optužnice.

83. Shodno tome, Sud će u nastavku razmotriti i elaborirati da li su osporene odluke kojima je produžavan pritvor odgovorile na suštinski navod podnosioca zahteva, odnosno konkretan navod da s obzirom na to da u njegovom slučaju postoji osnovana sumnja da je izvršio krivično delo “*Pružanje pomoći izvršiocu nakon izvršenog krivičnog dela*” iz člana 388. stav 2. tačka 7. KZK-a i da je za ovo krivično delo predviđena kazna zatvora u trajanju od 6 meseci do 5 godine, po njegovim navodima, na osnovu stava 2. člana 190. [Vremensko ograničenje sudskog pritvora] ZKPRK-a, njegov pritvor ne može da traje više od četiri (4) meseca. Sledstveno navedenom, Sud primećuje da podnosilac zahteva osporava zakonitost produžavanja njegovog pritvora u očekivanju podizanja optužnice.
84. Nakon ovoga, Sud ističe da će gore pomenuti navod podnosioca zahteva razmotriti u kontekstu njegovog prava na slobodu i sigurnost, zagarantovanog članom 29. Ustava u vezi sa članom 5. EKLJP. U tom smislu, Sud naglašava da su prava i standardi koji se moraju garantovati u slučaju lišenja slobode opširno protumačeni od strane Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) kroz njegovu sudsku praksu, u skladu sa kojom je Sud, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.
85. Prema tome, povodom navoda o povredi člana 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava u vezi sa članom 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP, Sud se poziva na načela i standarde utvrđene u sudskoj praksi ESLJP-a, a koji se odnose na određivanje pritvora.

1. Utvrđeni kriterijumi u pogledu određivanja pritvora

86. U tom smislu, Sud podseća da kako bi bilo u skladu sa Ustavom i EKLJP, hapšenje ili lišavanje slobode mora biti zasnovano na jednom od razloga za lišenje slobode predviđenih u članu 29. stav 1. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava u vezi sa članom 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP.
87. Sud najpre podseća na član 29. stav 1. tačka 2. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava, kojim je utvrđeno:
1. *Svakome se garantuje pravo na slobodu i sigurnost. Niko ne može biti lišen slobode izuzev zakonom predviđenih slučajeva i na osnovu odluke nadležnog suda, i to:*
- [...]
(2) *zbog opravdane sumnje da je lice izvršilo krivično delo, samo onda kada se lišavanje slobode smatra neophodnim za sprečavanje vršenja krivičnog dela i samo na veoma kratak period pre suđenja, na zakonom propisan način;*
[...].”
88. Drugo, Sud se takođe poziva i na član 5. 1 (c) (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP, kojim je utvrđeno:

“Svako ima pravo na slobodu i bezbednost ličnosti. Niko ne može biti lišen slobode osim u sledećim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom:

[...] c. u slučaju zakonitog hapšenja ili lišenja slobode radi privođenja lica pred nadležnu sudsku vlast zbog opravdane sumnje da je izvršilo krivično delo, ili kada

se to opravdano smatra potrebnim kako bi se predupredilo izvršenje krivičnog dela ili bekstvo po njegovom izvršenju”.

89. Sud primećuje da se na osnovu člana 29. stav 1. tačka 2. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava i člana 5. 1 (c) (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP, lišavanje slobode može izreći u slučaju osnovane sumnje da je izvršeno krivično delo i kada se to smatra opravdanim da bi se predupredilo izvršenje drugog krivičnog dela ili bekstvo po njegovom izvršenju (vidi slučajeve Suda, KI85/22 podnosilac *Jadran Kostić*, presuda od 26. aprila 2023. godine, stav 68; i [KI10/18](#), podnosilac *Fahri Deqani*, presuda od 8. oktobra 2019. godine, stav 65).
90. Sud stoga ističe da kako bi bilo u skladu sa Ustavom i EKLJP, određivanje sudskog pritvora mora biti zasnovano na jednom od osnova za lišavanje slobode utvrđenih članom 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava u vezi sa članom 5. stav 1 (c) (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP.
91. ESLJP je u svojoj sudskoj praksi utvrdio tri osnovna kriterijuma koja treba ispitati kako bi se ocenilo da li je lišenje slobode zakonito i neproizvoljno (vidi predmet ESLJP-a [Merabishvili protiv Gruzije](#), br. 72508/13, presuda od 28. novembra 2017. godine, stav 183, vidi slučajeve Suda, KI85/22 podnosilac *Jadran Kostić*, napred citiran, paragraf 70; i [KI10/18](#), podnosilac *Fahri Deqani*, citiran iznad, stav 67).
92. Prvo, mora postojati “osnovana sumnja” da je lice lišeno slobode izvršilo krivično delo (vidi predmet ESLJP-a [Merabishvili protiv Gruzije](#), citiran iznad, stav 184). Drugo, svrha lišavanja slobode “je da u principu bude u funkciji sprovođenja krivičnog postupka” (vidi slučajeve Suda [KI63/17](#), podnosilac *Lutfi Dervishi*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. novembra 2017. godine, stav 57 i [KI10/18](#), podnosilac *Fahri Deqani*, citiran iznad, stav 68; KI85/22 podnosilac *Jadran Kostić*, napred citiran, paragraf 71; vidi, takođe, predmet ESLJP-a [Ostendorf protiv Nemačke](#), br. 15598/08, presuda od 7. marta 2013. godine, stav 68) i da, štaviše, treba da bude srazmerna, u smislu da bi trebalo da bude neophodno “da se obezbedi pojavljivanje pogođenog lica pred relevantnim nadležnim organima” (vidi slučaj Suda [KI63/17](#), podnosilac *Lutfi Dervishi*, citiran iznad, stav 57, vidi, takođe, gore navedeni predmet ESLJP-a [Merabishvili protiv Gruzije](#), stav 185). Treće, lišavanje slobode ili određivanje pritvora mora da se izvrši po postupku utvrđenom zakonom (vidi gore navedene slučajeve Suda KI85/22 podnosilac *Jadran Kostić*, napred citiran, paragraf 71, [KI10/18](#), podnosilac *Fahri Deqani*, citiran iznad, stav 68 i gore navedeni predmet ESLJP-a [Merabishvili protiv Gruzije](#), stav 186).

1.1. Primena kriterijuma u vezi sa određivanjem pritvora u slučaju podnosioca zahteva

93. Na osnovu napred navedenog, Sud primećuje da je određivanje pritvora u pitanju zasnovano na članu 29.1.2 [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava u vezi sa članom 5.1 (c) (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP.

2. Opšta načela u vezi sa zakonitošću određivanja i produžavanja pritvora

94. Na početku, Sud naglašava da u okolnostima podnosioca zahteva predmet razmatranja predstavljaju odluke o produženju pritvora pre podizanja optužnice.
95. U ovom slučaju, Sud se poziva na stav 4. člana 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava, kojim je utvrđeno: “Lice koje je lišeno slobode hapšenjem ili pritvorom, ima pravo na pravnu pomoć, kako bi se ocenila zakonitost hapšenja ili pritvaranja. Odluku će doneti

sud u vrlo kratkom roku i ukoliko je hapšenje ili pritvor nezakonito, narediće se oslobađanje lica”.

96. Dok stav 4. člana 5 [Pravo na slobodu i sigurnost] EKLJP, utvrđuje da: *“Svako ko je lišen slobode ima pravo da pokrene postupak u kome će sud hitno ispitati zakonitost lišenja slobode i naložiti puštanje na slobodu ako je lišenje slobode nezakonito”.*
97. Činjenica da Sud nije utvrdio povredu zahteva iz stava 1. člana 5. ne znači da je oslobođen obaveze da ispita i razradi i saglasnost pritvora sa stavom 4. člana 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP (vidi predmet ESLJP-a [Douiyeb protiv Holandije](#), br. 31464/96, presuda od 4. avgusta 1999. godine, stav 57).
98. ESLJP je naglasio da je članom 5. stav 4. (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP utvrđeno da svako lice koje je uhapšeno ili lišeno slobode ima pravo da traži od suda da ispita procesne i materijalne uslove od suštinskog značaja za “zakonitost” njegovog lišenja slobode, u smislu člana 5. stav 1. (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP (vidi, među brojnim presedanima, predmete ESLJP-a [Idalov protiv Rusije](#), br. 5826/03, presuda od 22. maja 2012. godine, stav 161; [Reinprecht protiv Austrije](#), br. 67175/01, presuda od 15. novembra 2005. godine, stav 31).
99. Pojam “zakonitosti” u smislu člana 5. stav 4. (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP ima isto značenje kao u članu 5. stav 1. (Pravo na slobodu i bezbednost), te uhapšeno ili pritvoreno lice ima pravo da traži da se ispita zakonitost njegovog hapšenja ne samo u svetlu zahteva domaćeg prava, već i u svetlu EKLJP, njenih opštih načela i cilja ograničenja dozvoljenih članom 5. stav 1. EKLJP (vidi predmet ESLJP-a [Suso Musa protiv Malte](#), br. 42337/12, presuda od 23. jula 2013. godine, stav 50).
100. ESLJP je precizirao da kako bi zadovoljilo zahteve EKLJP-a, preispitivanje od strane domaćeg suda treba da bude u skladu kako sa materijalnim tako i sa procesnim pravilima domaćeg zakonodavstva i treba da se sprovodi u skladu sa ciljem člana 5. EKLJP, odnosno zaštitom pojedinca od proizvoljnosti (vidi, u ovom kontekstu, predmet ESLJP-a [Koendjibharie protiv Holandije](#), br. 11487/85, presuda od 25. oktobra 1990. godine, stav 27).
101. S tim u vezi, a u skladu sa načelima koje je razvio ESLJP, obrazloženje odluke sudova o produženju pritvora u očekivanju kazne mora uvek biti očigledno, odnosno to mora biti detaljno obrazloženje zasnovano na svim činjenicama i okolnostima slučaja. U tom kontekstu, ESLJP je dosledno podvlačio da se *“javna kontrola nad sprovođenjem pravde može obezbediti samo posredstvom obrazloženih odluka”* (vidi predmete ESLJP-a [Suominen protiv Finske](#), br. 37801/97, presuda od 1. jula 2003. godine, stav 37, [Tase protiv Rumunije](#), br. 29761/02, presuda od 10. juna 2008. godine, stav 41).

2.1 Primena gore navedenih načela na okolnosti podnosioca zahteva

102. U nastavku, na osnovu gore navedenog objašnjenja glavnih načela sudske prakse ESLJP-a, Sud će razmotriti da li je podnosilac zahteva u dovoljnoj meri dokazao i potkrepio navode o povredi procesnih garancija utvrđenih u Ustavu i EKLJP u pogledu zakonitosti produženja njegovog pritvora.
103. Na početku, Sud ponovo naglašava da je pritvor podnosioca zahteva zasnovan na članu 29. stav 1. tačka (2) [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava i članu 5. stav 3. (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP.
104. Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da je produženje njegovog pritvora u očekivanju optužnice po isteku roka od četiri (4) meseca u suprotnosti sa članom 29.

[Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava, kao i sa stavom 2. člana 190. [Vremensko ograničenje sudskog pritvora] ZKPRK-a.

105. Shodno tome, povodom navoda podnosioca zahteva da su rešenje [Pn1. br. 704/2022] Apelacionog suda od 31. maja 2022. godine u vezi sa rešenjem [2022:19820] Osnovnog suda od 17. maja 2022. godine, koja se odnose na produženje njegovog pritvora, doneta u suprotnosti sa članom 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava, Sud će se prvo pozvati na sadržaj ove dve odluke i činjenicu da li su Osnovni i Apelacioni sud sagledali suštinski navod podnosioca zahteva iznet pred ove dve instance da je produženje njegovog pritvora u očekivanju podizanja optužnice po isteku perioda od četiri (4) meseca u suprotnosti sa odredbama ZKPRK-a i da je samim tim u suprotnosti i sa članom 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava u vezi sa članom 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP.
106. U konkretnom slučaju, Sud primećuje da je podnosiocu zahteva, na osnovu odluke Osnovnog suda od 23. decembra 2021. godine, određena mera pritvora, koji pritvor je produžavan još dva puta od strane Osnovnog suda, odnosno rešenjem [2021:289260] od 20. januara 2022. godine, kojim je njegov pritvor produžen od 20. januara do 20. marta 2022. godine i rešenjem [2022:009453] od 18. marta 2022. godine kojim je njegov pritvor produžen od 18. marta 2022. do 17. maja 2022. godine. Iz ovoga proizilazi da je podnosiocu zahteva posle više od četiri (4) meseca njegovog boravka u pritvoru, rešenjem [2022:19820] Osnovnog suda od 17. maja 2022. godine, produžen pritvor za još dva (2) meseca, od 17. maja 2022. do 15. jula 2022. godine. Na osnovu spisa predmeta koji su dostavljeni Sudu, proizilazi da mu je pritvor pre podizanja optužnice produžen do 11. novembra 2022. godine. Da li je pritvor pre podizanja optužnice i dalje produžavan i da li je u međuvremenu podignuta optužnica ili ne i da li je podnosilac zahteva i dalje u pritvoru, Sud nije primio informacije o tome.
107. Međutim, Sud će se ograničiti samo na ocenu sadržaja rešenja Osnovnog suda od 17. maja 2022. godine o produženju pritvora podnosioca zahteva, potvrđenog rešenjem Apelacionog suda od 31. maja 2022. godine, koje odluke i predstavljaju predmet ocene podnosioca zahteva.
108. Sud podseća da je rešenjem [2022:19820] Osnovnog suda od 17. maja 2022. godine, podnosiocu zahteva i ostalim okrivljenima produžen pritvor za još dva (2) meseca, odnosno od 17. maja 2022. do 15. jula 2022. godine, koji je zasnovan na stavu 1. člana 191. [Produžavanje sudskog pritvora] u vezi sa stavom 1. podstavovi 1.1 i 1.2 tačke 1.2.1, 1.2. i 1.2.3 člana 187. [Nalazi potrebni za sudski pritvor] ZKPRK-a.
109. Sud dalje podseća da je neutvrđenog datuma, podnosilac zahteva protiv rešenja [2022:19820] Osnovnog suda od 17. maja 2022. godine, izjavio žalbu Apelacionom sudu. Podnosilac zahteva je u svojoj žalbi precizirao da u njegovom slučaju, s obzirom na to da je za delo za koje postoji osnovana sumnja da ga je izvršio zaprećena kazna od 6 meseci do 5 godina, na osnovu stava 2. člana 190. [Vremensko ograničenje sudskog pritvora] ZKPRK-a, mera pritvora pre podizanja optužnice ne može da traje duže od četiri (4) meseca.
110. Dana 31. maja 2022. godine, Apelacioni sud je rešenjem [Pn1. br. 704/2022] odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio rešenje [2022:19820] Osnovnog suda od 17. maja 2022. godine.
111. Vraćajući se na navod podnosioca zahteva, Sud podseća da je članom 190. [Vremensko ograničenje sudskog pritvora] ZKPRK-a utvrđeno da:

1. Pritvoreno lice može prema prvom rešenju shodno članu 188. ovog zakonika, da bude držano u sudskom pritvoru najviše mesec dana od kada je uhapšeno. Posle

isteka tog roka, lice može da bude držano u sudskom pritvoru samo na osnovu odluke sudije za prethodni postupak, sudije pojedinca ili predsednika veća o produženju sudskog pritvora.

2. Pre podizanja optužnice, sudski pritvor ne može da bude duži od:

2.1. četiri (4) meseca, ako se postupak vodi za krivično delo kažnjivo kaznom zatvora manjom od pet (5) godina;

2.2. osam (8) meseci ako se postupak vodi za krivično delo kažnjivo kaznom zatvora od najmanje pet (5) godina.

3. Pored propisanih rokova predviđenih u stavu 2. ovog člana sudski pritvor pre podizanja optužnice može da bude produžavan do četiri (4) meseca, a izuzetnim okolnostima najviše do dvanaest (12) meseci ukupno ako se postupak vodi za krivično delo kažnjivo zatvorom najmanje pet (5) godina i zbog složenosti slučaja shodno članu 19. ovog zakonika, usled odugovlačenja koje se ne može pripisati u krivicu državnog tužioca.

4. Nakon ubedljivog i osnovanog razloga da se veruje da postoji javna opasnost ili pretnja nasilja zbog puštanja okrivljenog pre glavnog pretresa, produženje sudskog pritvora u skladu sa stavom 3. ovog člana može da bude produženo još šest (6) meseci, ali najviše u trajanju do osamnaest (18) meseci.

5. Ako optužnica nije podignuta pre isteka propisanih rokova predviđenih u stav. 2. 3. i 4. ovog člana, pritvoreno lice će biti oslobođeno.

112. U svetlu ovog izlaganja, sud naglašava da predmet ocene ovog zahteva neće biti tumačenje člana 190. [Vremensko ograničenje sudskog pritvora] ZKPRK-a kako bi se utvrdilo koji od stavova člana 190. [Vremensko ograničenje sudskog pritvora] ZKPRK-a su primenljivi u slučaju podnosioca zahteva, odnosno da li njegov pritvor može da traje četiri ili više meseci, kako je utvrđeno 2, 3. i 4. ovog člana. To stoga što se ovakav navod, koju su navodno počinili redovni sudovi, odnosi na oblast zakonitosti i kao takav, u principu, nije u nadležnosti Suda (vidi, između ostalog, slučajeve Suda, KI85/22 podnosilac *Jadran Kostić*, napred citiran, paragraf 90; [KI06/17](#), podnosilac *L.G. i petoro drugih*, rešenje o neprihvatljivosti od 25. oktobra 2016. godine, stav 36; [KI122/16](#), podnosilac *Riza Dembogaj*, presuda od 30. maja 2018. godine, stav 56; i [KI75/17](#), podnosilac *X*, rešenje o neprihvatljivosti od 6. decembra 2017. godine).
113. S tim u vezi, Sud smatra da ocenu i razmatranje navoda podnosioca zahteva o tome da li je njegov pritvor zasnovan na zakonu ili ne, treba da sagledaju i ispituju poslednje pomenuti. Shodno tome, u smislu stava 4. člana 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava i stava 4. člana 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP, Sud će oceniti da li je propust Apelacionog suda da sagleda takav navod ili zahtev, rezultirao proizvoljnim zaključcima za podnosioca zahteva.
114. Sledom navedenog, Sud podseća na obrazloženje Apelacionog suda od 31. maja 2022. godine, koji je naglasio da iz izvedenih dokaza postoji osnovana sumnja da je podnosilac zahteva izvršio krivično delo, jer je "na osnovu dogovora primio iznos od 80.000 € od investitora [L.D.], kako bi ga predao [B.N.], kako bi obezbedio investitoru šest dozvola u dogovoru sa okrivljenim [B.N.] i radi pokrića radnji okrivljenog [B.N.], za izgradnju kuće na njegovo ime, ali su to zapravo vikendice [B.N.] u suprotnosti sa Zakonom o izgradnji i Zakonom o Nacionalnom parku "Šari 2" kao i Nacionalnom parku "Šari".
115. Apelacioni sud je dalje precizirao da postoji zakonski osnov za produženje pritvora u skladu sa članom 187. [Nalazi potrebni za sudski pritvor] ZKPRK-a zbog toga što bi "okrivljeni, ukoliko bi se našli na slobodi, mogli da utiču jedan na drugog kao saučesnik ili da utiču na [...] nekoliko njih [koji se] nalaze u bekstvu, [...] kao i postoji opasnost od uticaja na [...] četrdeset (40) svedoka". Nakon toga, Apelacioni sud je ocenio da je Osnovni sud s pravom utvrdio da postoji zakonski osnov iz člana 187. stav 1. podstavovi 1.1 i 1.2 tačka 1.2.3 [Nalazi potrebni za sudski pritvor] ZKPRK-a, uzimajući

u obzir način na koji su okrivljeni izvršili krivično delo zloupotrebom službenog položaja, odnosno primanjem i davanjem većih novčanih iznosa u vidu mita, što predstavlja opštu opasnost od ponavljanja krivičnog dela.

116. S tim u vezi, Sud primećuje da je u vezi sa produženjem pritvora podnosiocu zahteva, Apelacioni sud potvrdio stav Osnovnog suda, ali nije sagledao konkretan i suštinski navod podnosioca zahteva iznet u njegovoj žalbi pred tim sudom, odnosno navod da je produženje njegovog pritvora u suprotnosti sa članom 190 [Vremensko ograničenje sudskog pritvora] ZKPRK-a.
117. Sledstveno navedenom, Sud ocenjuje da nesagledavanje njegovog ovako bitnog navoda, koji se odnosi na zahtev za ocenu zakonitosti njegovog pritvora u postupku pre podizanja optužnice koji je podneo Apelacionom sudu, nije u skladu sa načelima i standardima koje je uspostavio ESLJP i da je kao takvo rezultiralo proizvoljnim zaključcima za podnosioca zahteva.
118. Ovo utvrđenje Suda zasniva se na načelu ESLJP-a o obrazloženju sudske odluke u slučajevima produženja pritvora, koje načelo takođe služi i valjanom sprovođenju pravde, kao jednoj od suštinskih komponenti vladavine prava.
119. Shodno tome, Sud ocenjuje da produženje pritvora podnosiocu zahteva po dejstvu zakona pre podizanja optužnice, koje je potvrđeno osporenim rešenjem Apelacionog suda, predstavlja povredu stava 4. člana 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava u vezi sa stavom 4. člana 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP.

II. Povodom navoda podnosioca zahteva u vezi sa članom 31. Ustava

120. Sud primećuje da podnosilac zahteva navodi i povredu članova 30. i 31. Ustava. Međutim, uzimajući u obzir svoje utvrđenje da je nesagledavanje navoda podnosioca zahteva iznetog u njegovoj žalbi Apelacionom sudu, rezultiralo povredom stava 4. člana 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava u vezi sa stavom 4. člana 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP, Sud ne smatra opravdanim da nastavi sa razmatranjem navoda podnosioca zahteva o povredi članova 30. [Prava optuženog] i 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava.

Zahtev za uvođenje privremene mere

121. Sud podseća da mu je podnosilac podneo i zahtev za uvođenje privremene mere, kojim je tražio da se mera pritvora ukine kako bi se tokom krivičnog postupka protiv njega branio sa slobode.
122. Sud je prethodno zaključio da je podnosiočev zahtev prihvatljiv. Shodno tome, u skladu sa stavom 1. člana 27. (Privremene mere) Zakona i pravilom 57. (Donošenje odluke o privremenim merama) Poslovnika, zahtev za uvođenje privremene mere je bespredmetan i kao takav se odbija.

Zaključak

123. Sud je u vezi sa navodom podnosioca zahteva o povredi člana 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava u vezi sa članom 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP, utvrdio da nesagledavanje suštinskog navoda podnosioca zahteva da je produženje njegovog pritvora bilo u suprotnosti sa članom 190. ZKPRK-a, rezultiralo povredom stava 4. člana 29. Ustava u vezi sa stavom 4. člana 5. EKLJP.

124. Sud uzima u obzir činjenicu da se slučaj podnosioca zahteva vodi u krivičnom postupku i da se dejstvo ove presude proteže samo na određivanje i produženje pritvora prema njemu pre podizanja optužnice i da kao takva nije važeća, odnosno ne proizvodi dejstva na druge odluke koje se odnose na meru pritvora, donete nakon podizanja optužnice.
125. Shodno tome, razumljivo je da ova presuda ne može da proizvodi nikakvo dejstvo u odnosu na produženje pritvora nakon podizanja optužnice. Međutim, Sud ocenjuje da je veoma važno da se ovom presudom Ustavnog suda uspostavi standard u sudskoj praksi u Republici Kosovo kako bi redovni sudovi postupali u skladu sa načelima i standardima razrađenim u ovoj presudi, koji su protumačeni u skladu sa sudskom praksom ESLJP-a.
126. U tom kontekstu, Sud ovom presudom na jasan i neposredan način upućuje zahtev i uputstvo koje treba da posluži redovnim sudovima da, kako bi bila u skladu sa ustavnim zahtevima iz člana 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava, a takođe i sa zahtevima iz člana 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP, kako ga ESLJP široko tumači u svojoj sudskoj praksi, njihova obrazloženja o produženju pritvora u očekivanju suđenja moraju da sagledaju i sadrže individualizovano obrazloženje i ocenu o suštinskim navodima okrivljenih koji se odnose na zakonitost određivanja i produženja njihovog pritvora.
127. Sud, dalje, objašnjava da nema zakonska ovlašćenja za određivanje bilo kakve vrste ili načina naknade za slučajeve kada utvrdi povredu relevantnih ustavnih odredbi, u konkretnom slučaju člana 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava (vidi i slučajeve Ustavnog suda, KI85/22 podnosilac *Jadran Kostić*, napred citiran, paragraf 104, i [KI10/18](#), podnosilac *Fahri Deqani*, citiran iznad, stav 119).
128. Sud se u tom smislu poziva na stav 5. člana 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava, kojim je utvrđeno: *“Svako ko je žrtva hapšenja ili pritvora, koje nije u skladu sa odredbama ovog Člana, ima pravo na kompenzaciju, na zakonom propisan način”*. Takođe, stavom 5. člana 5. EKLJP je utvrđeno: *“Svako ko je bio uhapšen ili lišen slobode u suprotnosti s odredbama ovog člana ima utuživo pravo na naknadu”*.
129. U svetlu gore navedenih razloga, Sud naglašava da podnosilac zahteva uživa pravo da za period produžavanja pritvora prema njemu nakon donošenja osporenog rešenja Osnovnog suda od 17. maja 2022. godine pa do podizanja optužnice protiv njega, traži obeštećenje od javnih organa na osnovu odredaba važećeg zakona.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 20. i 47. Zakona i u skladu sa pravilima 57 (4) i 59 (1) Poslovnika, na svojoj sednici održanoj dana 23. maja 2023. godine, jednoglasno:

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev prihvatljivim;
- II. DA PROGLASI da rešenje [Pn1. br. 704/2022] Apelacionog suda Kosova od 31. maja 2022. godine nije u saglasnosti sa stavom 4. člana 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava u vezi sa stavom 4. člana 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) Evropske konvencije o ljudskim pravima;
- III. DA ODBIJE zahtev za uvođenje privremene mere;
- IV. DA DOSTAVI ovu presudu stranama i da u skladu sa članom 20.4 Zakona, objavi istu u Službenom listu;
- V. Ova presuda stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Bajram Ejatifi

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani